

ДАЛЕКОСХІДНІ АСТРОНАВТИ ДАВНИНИ: РАЦІОНАЛІСТИЧНИЙ АСПЕКТ МІФІВ

У статті аналізуються давні релігійні й міфічні тексти народів Далекого Сходу, на основі яких автор намагається з'ясувати реальне підґрунтя переказів про астронавтів цих країн у далекому минулому.

Ключові слова: *непізнані літаючі об'єкти, вімани, Рамаяна, Махабхарата, астронавти, інопланетяни.*

Постановка проблеми. У добу космічної ери серед науковців і просто шанувальників незвіданого пробуджується поглиблений інтерес до проблем зародження й розвитку як самої космічної техніки, так і просто космонавтики. У міру розширення учасників космічного клубу (за станом на 31.12.2010 було 522 космонавти з 36 держав) ця проблема зачіпає нові країни, такі як Індія і Китай (представлені відповідно одним “віманавтом” і шістьма тайконавтами), котрі розширюють свої космічні програми. Водночас із порядку денного не знімається вивчення давніх “свідчень” про палеовізиту й дослідження “даних” про непізнані літаючі об'єкти (НЛО) як гарантію перспективності сучасного пошуку позаземних цивілізацій.

Аналіз актуальних досліджень. У II пол. XX ст., після зародження уфології й під впливом сенсаційних заяв Е. фон Денікена про НЛО, починається публікація, переклад і вивчення давньоіндійських джерел про “літальні” апарати й “космічні” польоти. Серед дослідників загадок НЛО в Індії можна назвати Дж. Р. Джосаєра, директора Міжнародної Академії санскритських досліджень у Майсурі (1970-ті); вченого-текстолога Наріна Шетха; доктора Руф Рейну з університету в Чандрігарсі; професора В. Р. Рамачадру Дікшітара, автора дослідження про використання літальних апаратів і незвичайної зброї під час воєн у Стародавній Індії, та ін. Певний внесок у вивчення проблем давньосхідної “космонавтики” внесли дослідники з інших країн – англієць Девід Девенпорт, російські популяризатори Олександр Горбовський і Борис Зайцев тощо.

В Інтернет-ресурсі було зазначено, що китайці теж нещодавно виявили у Лхасі (Тібет) деякі санскритські документи, в яких подаються інструкції щодо побудови міжзоряних космічних кораблів. У рукописах не сказано, чи здійснювався в давнину міжпланетний переліт, але серед іншого згадується запланований у минулому політ на Місяць. Китайська наука в цьому відрізняється від європейської – наприклад, у провінції Сінцзян існує державний інститут, який займається дослідженням НЛО.

Метою даної статті є аналіз релігійних і міфологічних текстів народів Давньої Індії й Китаю з метою з'ясування реального підґрунтя оповідей про повітряні й космічні польоти в далекому минулому цих країн.

Виклад основного матеріалу. Давньоіндійська література щедро наповнена описами про повітряні польоти богів та інших істот. Так, у “Рігведі” (бл. 1700–1100) оповідається, що грізний бог Індра часто мчить у просторі на “повітряному кораблі” [Рігведа 1.3.6], ведучи війну проти демонів, знищуючи міста своєю страшною і загадковою зброєю – “стрілами Індри”.

Багато оповідей про польоти героїв зустрічаємо в давньоіндійському епосі “Рамаяна”, укладеному бл. VI ст. до н.е. легендарним автором Вальмікі, і в буддійській “Дашаратха-джатаці” з кодексу “Тіпітака” (V ст. до н.е.). Зокрема тут знаходимо повідомлення про птахів, здатних долітати ледве не до Місяця. І передусім це стосується велетенських напівбожественних братів-яструбів *Джатаюса* і *Сампаті*, синів знаменитого царя птахів Гаруди, на якому зазвичай літав сам бог Вішну. За іншою версією, вони були синами Аруни, колісничого Сонця і брата Гаруди.

Сюжет “Рамаяни” подекуди має алегоричний характер і під виглядом подвигів Рами зображує поширення в серед. II тис. до н.е. арійської цивілізації на південь Індії, до острова Шрі Ланка, хоча, можливо, в основу цієї алегоричної легенди був покладений якийсь давній переказ. У бесіді з героєм Рамою (7 аватара бога Вішну), сином царя Дашаратхи й Каушалі, згодом – 64-м царем Сонячної династії (більшість індуїстів вважають Раму реально існуючою історичною постаттю, царем, який правив Кошалою – царством в Індії зі столицею Айодх’я), Сампаті розповідав: “Сто років тому назад ми з моїм братом були молодими й сильними, і, здавалося, для нас не існує ніяких перепон у цьому світі. Ми думали, що весь повітряний світ підвладний нам, та й на Землі з нами ніхто змагатися не може. І охопила нас велика гординя. І тоді ми вирішили злетіти до самого Сонця і похизуватися в небі поряд із могутнім світилом. Почали ми з Джатаюсом здійматися до Сонця, а його промені обпікали нас нестерпно і не давали змоги піднятися вище. І тоді я пожалів Джатаюса, бо не хотів, щоб Сонце його згубило, і прикрив брата своїми крилами. І Сонце спалило мої крила наполовину. І не стало в мене сил триматися в піднебессі, і з великої висоти упав я в гори Віндх’я і з того часу не можу піднятися в повітря” [13, с. 162–163].

Зухвалий намір яструбів Джатаюса і Сампаті спробував легковажно повторити майбутній могутній радник царя мавп *Хануман*, син бога вітрів Вайю і апсари Пунджістали, перетвореної на мавподібну гуманоїдку Анджанею. Він вважався 11-ю аватарою бога Шіви. За однією з легенд, Хануман уже невдовзі після свого народження вирішив схопити Сонце, сприйнявши його за “їстівний фрукт”. “Він був ще дитиною, зовсім малою, коли піднявся одного разу, граючись, у небо і пролетів там 3 000 йоджан (48 000 км – *І. М.*). І в небі його побачив великий Індра, цар небесний, розсердився на нього і блискавкою вдарив його в щелепу (яку зламав – *І. М.*). Хануман упав з неба на гірську вершину і довго потім заліковував рани”, а допомагав йому в цьому бог Брахма [13, с. 164].

У VII книзі поеми “Рамаяна” оповідається про польоти 10-голового і 20-рукого царя демонів-ракшасів **Равани**, сина подвижника Вішраваса й Кайкасі, діви з підземного світу, який став правителем о. Ланки. Завдяки юнацькому подвижництву, він став невразливим для богів, але вбити його міг смертний герой. Загордившись, Равана вирушив на Північ, у царство Бога багатства Кубери. “Він відібрав у брата (Кубери – *I. M.*) чудесну літаючу колісницю (“віману” – *I. M.*) “Пушпаку” (“прибрана квітами”), прикрашену золотими колонами й арками, покриту перлами й дорогоцінним камінням, обвиту золотими східцями і увінчану терасами з прекрасними садами, що плодоносять в усі пори року”. Ця “чудова повітряна колісниця” нагадує Сонце чи хмару, що блищить у небесній височині. Вона здатна доставити володаря в будь-яку точку землі і неба. Як видно, це був справжній літаючий палац. Колісницю виготовив цар асурів Майясура, а її першим власником був Кубера. Зійшовши на цю “сяючу колісницю, Равана зі своїми **ракшасами** залишив гору Кайласа (розташовану на Півночі – *I. M.*)” [9, с. 95].

Завдяки володінню “віманою”, Равана втягнув у небесні міжусобиці й смертних. “Коли Равана, мандруючи по північних горах, наблизився до якоїсь вершини, поблизу тих заростів очерету, де колись народився Сканда, син Шіви, колісниця Пушпака раптом сама собою зупинилась” [9, с. 95]. Оглянувши місцевість, Равана спустився з гір і почав у різних кінцях світу підкоряти ще не переможених ракшасів. Можливо, ця оповідь стала відображення вторгнення в Індію аріїв у II тис. до н.е. та їх боротьби з дравідами.

Зрештою Равана вирушив на Південь, яким володів бог смерті Яма. “Невдовзі вони (Яма з наближеними – *I. M.*) побачили самого царя ракшасів, що наближався на блискучій колісниці Пушпака [9, с. 98]. “Вторгнувшись на колісниці Пушпака у страшну область Ями (розташовану за краєм Землі – *I. M.*), Равана розігнав її лютих стражів. ... Почалася жахлива битва між царем ракшасів і гнівними стражами мертвих. Багато разів кінкари (стражі Ями – *I. M.*) страшними ударами своєї зброї розбивали вщент чудесну колісницю Равани, але кожний раз вона сама собою знову складалася з уламків і, підкоряючись волі Десятиголового (Равани – *I. M.*), знову прямувала вперед, ціла і неушкоджена завдяки милості Брахми” [9, с. 99].

Погромивши царство Ями, “Равана направив свою колісницю до океану, в царство Варуни”, на Захід [9, с. 101]. Проти Равани з палацу бога виступили його діти й онуки. “Тоді сам Равана направив проти них свою колісницю Пушпака. Діти Варуни піднялися в піднебесся і звідти засипали ракшасів стрілами і дротиками. У повітрі почалася жорстока битва між нащадками Варуни і Раваною, що кинувся на них на своїй літаючій колісниці. І Десятиголовий вразив синів і онуків Варуни своїми смертоносними стрілами, і вони впали на Землю мертві”, а Равана, “покинувши царство Варуни, повернувся до себе на Ланку” [9, с. 101].

Поема розповідає про подальшу “космічну одісею” царя ракшасів. “Повертаючись на Ланку, Равана зі своїми **радниками** ... побачив у

пустинній місцевості розкішний палац із золотими колонами, кришталевими східцями, арками і вікнами, прикрашеними перлами й алмазами. ... І *Прахаста*, радник Равани, зійшов з колісниць і увійшов у палац. Невдовзі полетіли знову. ... А Равана послідував далі на своїй швидкій колісниць і ... піднісся в небо і досяг оселі Сонця (володіння бога Сур'ї на південному сході – *I. M.*) ... Провівши ніч на вершині гори Меру, Равана наступного дня вступив у володіння Соми, бога Місяця (на північному сході – *I. M.*). ... Равана вирушив далі, проминувши оселі сіддхів і чаранів, небесних оповідачів, чертоги Гаруди, царя птахів, небесну країну, де протікала священна Ганга, і нарешті наблизились до оселі Соми. Але в міру того, як ракшаси піднімалися все вище й вище в небо, промені Місяця, спрямовані на них, все більше сковували їх холодом. ... І залишивши з миром бога Місяця, цар ракшасів вирушив назад. ... Равана побачив на дорозі прекрасну дівчину, дочку якогось величного самітника, і взяв її насильно на свою колісницю, і змусив слідувати за собою. Потім кожного разу, коли зустрічалася йому дорогою вродлива дівчина, він намагався викрасти її в рідних і забрати з собою на Ланку. Так він викрав багатьох *жінок* – дочок небожителів і асурів, ракшасів і якшів, нагів, кіннарів і смертних. Насильно везені на його колісниць в далечінь від рідних міст, красуні залились сльозами... Але колісниця Равани летіла в повітрі, ніби птах, все далі й далі і невдовзі досягла Ланки (тепер о. Шрі Ланка – *I. M.*), де Равана розташував викрадених ним дівчат у жіночих покоях свого палацу” [9, с. 102–105].

Потім Равана вирушив у набіг на Схід, на володіння царя богів Індри. Саме в цей час “Індра повернувся в Амараваті, місто безсмертних (розташоване на Сході – *I. M.*), до якого вже підступили незчисленні полчища ракшасів ... Равана на чолі свого демонічного війська кинувся назустріч йому на колісниць Пушпака, яка в польоті “гриміла як грім”. Небожителі оточили Равану і “змусили його колісницю зупинитися” [9, с. 108–109]. Але ракшаси за допомогою *Мегханади*, сина Равани, полонили самого Індру. “Військо ракшасів залишило небесне царство і з великою урочистістю повернулося на Ланку; Мегханада віз на своїй колісниць полоненого Індру” [9, с. 110]. І тільки на вимогу всесильного Брахми Равана звільнив Індру. В результаті цар ракшасів зміг узурпувати владу над усіма трьома “світами” (небеса, земля і підземний світ).

Згодом Равана “знову вирушив у набіг на землю зі своїм військом і своїми радниками...” [11, с. 111]. При цьому “швидка як вітер” золота колісниця Пушпака “носила царя ракшасів по землі, по воді і в піднебессі” [13, с. 116] і давала змогу Равані чинити злочини. Зрештою, за допомогою цієї літаючої колісниць Равана вирішив викрасти прекрасну *Сіму*, аватару богині Лакшмі (жінки Бога Вішну), жінку героя Рами, яка народилася з борозни на полі і була прийомною дочкою царя Відехи Джанаки.

Отже, “повелитель Ланки зійшов на золоту колісницю, злетів на ній у піднебесся й невдовзі опустився в глухому лісі поблизу халупи ракшаса Марічі, колись пораненого Рамою....” [10]. Правда, спочатку відговорений

Марічі, який боявся помсти Рами, Равана полетів назад на Ланку, але згодом повернувся до плану викрадення Сіти: “Потім він вирушив у свої конюшні і звелів візничому готувати в дорогу золоту колісницю. Слуги одягли Равану в міцні військові обладунки, поверх кольчуги накинули багатий одяг, і, готовий до великої битви, грізний владика ракшасів зійшов на свою чудесну колісницю. Дивовижні коні піднесли колісницю в піднебесся, і зору повелителя Ланки відкрилася вся земля з ріками, лісами і горами. Невдовзі показалаась бідна халупа ракшаса Марічі, і колісниця спустилася перед нею” [10].

Після довгої бесіди Равана нарешті переконав Марічі допомогти йому. “Чудесні коні Равани подняли золоту колісницю в піднебесся і понесли її понад горами і лісами, понад царствами й містами, понад ріками й озерами – в Панчаваті. Невдовзі колісниця повелителя Ланки вже летіла над лісом Дандака. Ось вона непомітно спустилася на землю неподалік від халупи сина Дашаратхи” [10]. Хитрістю йому вдалося відволікти увагу Рами, який разом із жінкою перебував у лісі у вигнанні. “Через мить біля хатини Сіти з’явилася чудова колісниця владики Ланки. Равана посадив у неї безутішну Сіту, сам сів поряд з нею, і зелені небесні коні підняли колісницю в піднебесся” [13, с. 114].

Побачивши, як Равана викрав Сіту, яструб Джатаюс, що частково поновив здатність літати, полинув у небо і вступив у повітряний бій з царем ракшасів. Він убив коней і розбив колісницю, яка “носила царя ракшасів по землі, по воді і в піднебессі”, але й сам отримав смертельні рани. Героїзм яструба не зірвав планів Равани, який міг літати й без колісниці: “Равана міцно стиснув руками Сіту, птахом поринув у небо і полетів на Ланку, несучи з собою жінку Рами. Через ліси й гори, через ріки й озера летів цар ракшасів на Ланку” [13, с. 117]. Покривши в повітрі 100 йоджанів (1 600 км – *І. М.*), він досяг острова.

Знаючи про здатність Ханумана літати, Рама попрохав його здійснити мандрівку на Ланку з метою розвідки місцевості, куди ображений герой мав намір вирушити в похід. Хануман стартував від поштовху на горі: “Ставши на вершині гори Махендра (в Південній Індії – *І. М.*), Хануман міцно вперся в неї обома ногами, так що вона затряслась, а з дерев, які росли на її схилах, осипалось листя й цвіт; набравши повітря в груди, розпростерши руки і, змахнувши ними, заревівши, стрибнув у небо. ...Хануман, який по волі своїй виріс до гігантських розмірів, понісся по піднебессю як літаюча гора, і вітер, народжений його стрімким польотом, розсіював хмари на небі і гнав по морю бурхливі вали. Тінь Ханумана бігла під ним по хвилях, ніби судно, яке рухає попутний вітер. А він летів у височині, то пірнаючи в хмари, то знову з’являючись із них, ніби ясний Місяць” [13, с. 166].

Хануман летів довго. “Ніби крилата гора, він продовжував політ над океаном повітряними стежками – там, де літають птахи й гандхарви, там, де здійснювали свій вічний шлях Сонце і Місяць, планети і зірки, де на виблискуючих колісницях, що їх тягли птахи, змії, леви, тигри й слони,

мандрували по небу праведні й благочестиві, які здобули горішне царство за добрі справи на землі” [13, с. 167]. Під час польоту він убив двох чудовиськ – Сурасу й Сімхіку, які намагалися зупинити його. Так, стартувавши в Південній Індії, Хануман перелетів океан з півночі на південь і досяг острова Ланки. Йому вдалося таємно зустрітися з полоненою Сітою. Потім він вступив у бій з ракшасами й підпалив їхнє місто. Після цього Хануман, відштовхнувшись від гори Арішта на півночі острова, перелетів через океан до гори Махендра, зробивши, таким чином, розвідку, необхідну для визволення Сіти [13, с. 188].

Невдовзі розпочалася війна Рами з Раваною, в якій герой отримав поранення. Він вилікувався чарівною травою, яку в дуже короткий термін приніс із Гімалаїв Хануман разом з горою, на якій вона росла. Рама ж, здобувши, зрештою, перемогу над Раваною, який втратив свою колісницю й був убитий, повернув собі Сіту і разом з нею на іншій небесній колісниці-вімані Пушпаці, яку йому подарував Вібхашанга, брат Кубери, полетів додому. “Коли настав ранок, – оповідається в “Рамаяні”, – **Рама**, взявши небесний корабель (віману – *I. M.*), приготувався стартувати. Той корабель був великим і прекрасно прикрашеним, двоповерховим, з багатьма кімнатами й вікнами. Корабель подав мелодійний звук перед тим, як поринути в захмарну височинь” [3].

У 13-й пісні поеми індійського поета й драматурга Калідаси (IV–V ст. н.е.) “Нащадки Рагху”, написаній на основі давньоіндійських міфів, зображений той же сюжет польоту Рами, що і в “Рамаяні”. Калідаса використовує його, щоб описати Південну Індію з висоти пташиного польоту: “Дивись, небесна колісниця летить стежкою богів, то країною хмар, то в височині, де ширяють птахи; і в рухові своїм вона воістину підкоряється велінням моєї думки. ... З величезної висоти мій зір досягає вод озера Пампа з берегами, які густо поросли очеретом, з ледве помітними звідси зграями журавлів, і пробуджується колишній смуток. ... Внизу, поблизу гори, звивається ріка Мандакіні, яка котить свою чисту й прозору воду; здалека вона здається зовсім тонкою, ніби перлиста нитка, яка прикрашає груди землі” [9, с. 227–238; 4, 81–84]. Води Гангу, побачені з висоти, поет порівнює то з намистом із перлів і смарагдів, то з гірляндою з білих і голубих лотосів, то з візерунком із листків на підлозі.

Пізніше Сіта народила чоловікові синів Кушу і Лаву, а сама, безпідставно запідозрена Рамою у зраді з Раваною, попросила, щоб її “прийняла” Земля. Невдовзі вона стала богинею зоряного поля. Процарювавши тривалий час, Рама теж “зійшов на небо”. А Хануман, який не послідував за ним, епізодично зустрічається на сторінках давньоіндійського епосу “Махабхарата”, укладеного в V ст. до н.е. мудрецем В’ясою. Між іншим, завдяки культу Ханумана, в Індії й сьогодні годують бездомних мавпочок...

В епосі “Махабхарата”, де йде мова про велику “війну народів” у XI ст. до н.е., повідомляється також про різні космічні катаклізми, оповідається про “чотирьохколісну” (чотирикрилу?) “віману” асури Майа, яка мала 12 ліктів у довжину й використовувалася для метання палаючих

“снарядів”. Коли під час переслідування Крішною свого суперника Шалву колісницю (віману) останнього Саубха зробив невидимою для погляду, Крішна не злякався: “Я швидко вклав стрілу, яка вбивала, вишукуючи звук” [2]. Таким чином, Карна вразив суперника, визначив траєкторію руху вімани по звуку (вище говорилося, що вімани подавали такий звук). Виготовлювачами “віман” у тексті названий “всезнаючий народ йона” (греки). У творі також зазначено, що повержені герої падають зі своїх коней і слонів, “як мешканці неба падають вниз зі своїх віман, коли вичерпується їхня блага заслуга” [9, с. 36].

У “Махабхараті” оповідається і про пришествя на Землю 4-ликого бога Шіви зі *світлими людьми* (тобто не дравідами – *I. M.*), які виконали ритуальний космічний танець, збудували храм і знову полетіли на небо. Небесне ж воїнство очолював син Шіви, Сканда.

В епосі зазначається, що, готуючись до великої битви з ворогом, *Арджуна*, третій син Панду, вирішив здобути в богів небесну зброю. Він “вирушив на північ, до гірських схилів Хімалая” (гір Гімалаїв – *I. M.*) і після важкої подорожі “дістався до крутих схилів північних гір” [8], далеко в піднебессі. На гірському схилі він зустрічався з богами Індрою, Шівою, Варуною та іншими небожителями (десант інопланетян десь у Непалі? – *I. M.*) і заслужив їхню милість. “А невдовзі в небі пролунав грім і, розсовуючи хмари над вершинами Хімалая, з’явилася чудесна колісниця Індри (космічний корабель? – *I. M.*). На ній сяяла зброя царя богів – дротики і булави, диски, палиці й списи, луки і стріли, і вогненні блискавки. По краях колісниці піднімали страшні голови величезні змії. Вони широко розкривали отруйні пащі і вивергали з них клубки диму. Десять тисяч золотистих коней, швидких як вітер, тягли по небу колісницю повелителя безсмертних. На золотому передку стояв могутній колісничий Індри, прославлений у трьох світах своїм мистецтвом управляти кіньми *Маталі*, а над головою його розвіювався голубий стяг владики небесного царства. Колісниця опустилася на Землю” [9, с. 193].

Маталі запросив Арджуну в гості до бога Індри. “Арджуна в ту ж мить зійшов на небесну колісницю, підносячи вдячні молитви Шіві, і чудесні коні Індри понесли його вгору. Через якусь мить уже не видно було землі, і Арджуна з великим здивуванням оглядався навколо, захоплений незвичайним видовищем. Тут, високо в небі, не видно було ні Місяця, ні Сонця, але весь простір озарявся чудесним світлом. І невдовзі колісниця наблизилася до Амараваті, до воріт блискучої столиці Індри (тут – орбітальна станція? – *I. M.*). Біля воріт міста Арджуна побачив слона Айравату, а навколо міських стін – квітучі діброви, що звеселяють серця небесних красунь, овіюють прохолодними вітерцями і наповнюють місцевість дивовижним благоуханням. У самому місті, на шляху до хоромів небесного владики, Арджуна побачив багато чудових палаців і зустрів багатьох гандхарвів і апсар, божественних мудреців і прославлених у битвах витязів (інопланетян? – *I. M.*)... Увійшовши в палац Індри, споруджений самим повелителем неба, і наблизившись до його трону, Арджуна низько поклонився...” [9, с. 194].

Індра “посадив його поряд із собою на своєму престолі під високим білим опахалом”, тоді як “гандхарви і чарани оспівали їх у благозвучних піснях, а красуні апсари закружляли навколо них у веселому танці” [9, с. 194]. Герой тривалий час гостював у царя богів у його палаці. Але ось “Арджуні настав час повертатися до братів на Землю. І на чудесній колісниці Індри, яку вів Маталі, забравши з собою зброю, подаровану йому богами, Арджуна спустився з неба і постав перед братами в глухій лісовій місцевості, де вони його давно очікували... Маталі попрощався з хоробрим сином Панду і повернувся на небо” [9, с. 196]. Згодом завдяки чудесній зброї пандави виграли війну.

Коли головні герої “Махабхарати” – 5 братів-пандавів на чолі зі старшим братом *Юдхіштхірою*, сином Дхарми й Кунті, жінки царя Панду, 20-м царем Місячної династії (в місті Індрапрастхі – *І. М.*) (X–IX ст. до н.е.), а також принцеса Драупаді – побачили, що їх земний шлях наближається до кінця, вони залишили світ і теж почали здійматися в гори Хімалая, в небесну вітчизну. У дорозі герої один за одним помирають. “Тільки Юдхіштхірі, царю справедливому, вдалося живим вознестися на небо і вступити в небесне царство, де його радісно зустрів повелитель богів Індра” [13, с. 556]. За хмарами над Хімалая він разом із родичами удостоївся небесного блаженства.

У сьомій дії драми Калідаси “Шакунтала”, побудованій на основі давньоіндійських міфів, описується, як із візничим Індри Маталі на літаючій колісниці “мандрує” цар *Душ’янта*. Спочатку колісниця летить понад хмарами, але коли починається зниження, автор підкреслює, що вона проходить через дощові хмари, а її колеса покриваються бризками. Далі йде діалог:

“Душ’янта:

Ніби спускається земля з високих гір,
Живе окремо дерево будь-яке,
Річка, що вузькою здавалась до цього часу,
Біжить широководною стежкою.
Мені здається, коли прагну я в височінь,
Все довкола сповнене польоту,
І земля тепер летить назустріч мені,
Ніби вгору її підкинув хтось!

Маталі:

У тебе проникливий погляд.
Як величава, як заворожуюча земля!” [7, с. 281].

Дивна оповідь! Щонайменше треба пройти процес приземлення на сучасному літаку, щоб писати так! Зрештою автор пише про “м’яку посадку” колісниці Індри, яку навіть не помітив Душ’янта. Як відзначає філолог Б. Захар’їн, цей опис справді “вражає точністю чисто технічних деталей, доступних, здавалось б, лише сучасному пілоту!” [7, с. 9, передм.] А В. Г. Ерман вигукує: “Відчуття польоту, здається, живе в душі поета. Описи

ці настільки яскраві й зримі, що можна уявити, ніби йому самому довелося летіти в повітрі й споглядати землю з величезної висоти” [4, с. 180].

У поемі кашмірського поета Сомадеви (XI ст.) “Катхасарітсагара” (“Океан сказань”), написаній на основі давнього епосу, розповідається, за словами філолога І. Д. Серебрякова, “про повітряні кораблі, які рухаються за допомогою механічних двигунів і на величезній швидкості долають великі відстані. Круглої форми, на зразок квітки лотоса, вони використовуються для різноманітної мети, в тому числі, наприклад, для перекидання слонів” [12, с. 504]. Окрім цього, в поемі присутні й такі “елементи” опису, як літаючі слони чи колісниця Брахми, запряжена лебедями. Знаходимо в творі і масу згадок про “повітряні кораблі” [12]:

- на такому кораблі до своєї подруги Калінгасени мандрує Сомапрабха, дочка асури Майя, яка допомагає тій знайти чоловіка [12, с. 88, 93];
- раджа Хемапрабха будує подібний корабель і використовує його, щоб доставити дочку до зятя [12, с. 122];
- Радж’ядхара теж будує корабель, щоб допомогти царевичу Нараваханадатті перелетіти через океан і знайти на острові Карпурасамбхаві свою наречену [12, с. 151];
- архітектор Майя навчає мистецтву створювати кораблі царевича Сур’япрабху, який за допомогою корабля “Бхутасана” знаходить наречену й здійснює низку мандрівок [12, с. 155, 158, 181, 185];
- коли Сур’япрабха воює з раджею Шруташарманом, в армії якого є слони, він також наказує доставити повітряними кораблями “слонове” військо [12, с. 192];
- коли починається битва, Сур’япрабха дає вказівку перекинути повітрям своєму союзнику Прабхасі групу колісниць [12, с. 199];
- давній цар Пушкаракша отримує в подарунок від Ранкумаліна літаючу колісницю і завдяки їй, як зазначено в поемі, підкоряє “всю землю, оточену чотирма океанами” [12, с. 257];
- Шіва дарує царевичу Нараваханадатті збудований самим Брахмою повітряний корабель “Падма”. З його допомогою герой прибуває до нареченої в місто Вакрапуру [12, с. 355]. Коли його військо вирушає в похід, він на кораблі супроводжує воїнів, “помістивши жінок у його тичинках, а міністрів і друзів – у пелюстках” [12, с. 360, 362];
- цю ж божественну колісницю його батько Удаяна використовує для повернення на батьківщину [12, с. 380].

Справді, хіба не вражають навіть скептика такі деталі: індійські боги й герої воюють у небі не на драконах чи птахах, а на пілотованих “літальних апаратах” зі страшною зброєю на борту? Це не просто міф. Дуже ймовірно, що в цих описах є реальна “техногенна” основа.

Індійський індолог і історик Вішнампет Дікшітар (1896–1953) у своїй книзі “Warfare in Ancient India” (“Воєнна справа в Стародавній Індії”) говорить про використання в давньоіндійських війнах “віманів” (літаючих кораблів) і стверджує, що вімани були зовсім не міфічними об’єктами, а

реально існуючими літальними апаратами, які слід розглядати як “внесок Індії в розвиток науки аеронавтики” [5; 15].

Так, різні оповіді про “космічні” польоти містить текст “Віманік Пракаранам” (“Трактат про польоти”), уперше надрукований у 1943 на мертвій мові санскрит. Записаний у 20-х роках минулого століття Венкатачакою Шармою в переказі мудреця Субрайї Шастрі, він видається як стародавній посібник з аеронавтики. Сам Субрайя Шастрі стверджував, що текст книги протягом декількох тисячоліть передавався усно, з покоління в покоління.

Книга приписується великому мудрецю Махарші Бхарадваджі (IV ст. до н.е.), якого також вважають автором ряду гімнів “Рігведи”. Індологи не виключають, що він був одним із арійських місіонерів, котрі разом з великими групами аріїв, що просунулися з району, розташованого північніше Чорного й Каспійського морів і бл. серед. II тис. до н.е. прибули в Індію. Книга становить $\frac{1}{40}$ частину праці “Вімана відьяна” (“Наука про повітроплавання”) і сприймається багатьма фахівцями зовсім не фантастичною. Сама ж наука “космонавтики” (“Віманіка шастра”) має численні посилання на праці 97 давніх учених і експертів з питань будівництва й експлуатації літальних апаратів, матеріалознавства, метеорології [3].

Тут мова йде, зокрема, про апарати-вімани (“вимірний, протяжний”), літаючі об’єкти (тарілки, колісниці), які рухаються за допомогою внутрішньої енергії, про створення віманів з міцних сплавів, про використання в літальних апаратах сонячної енергії тощо. Цілий розділ “Віманік Пракаранам”, розповів Нарін Шетх, присвячений опису унікального приладу “Гухагарбхадарш янтра” (лазерний пристрій?, прилад протиповітряної оборони?, телескоп? – *І. М.*), який встановлювався на літальному апараті. Як стверджується в книзі, з його допомогою можна було з літаючої “вімани” визначати місцезнаходження захованих під землею предметів. На думку деяких експертів, мова тут іде про дислоковану в надрах землі протиповітряну зброю противника. “Гухагарбхадарш янтра” – лише один із 32 приладів чи інструментів, які, згідно з описами, можуть бути встановлені на літальному апараті і використані для спостереження за прихованими цілями противника.

Зокрема, в книзі знаходимо описи приладів, які, за нинішніми поняттями, виконували функції радара, фотоапарата, прожектора і використовували, передусім, енергію сонця; знаходимо також опис руйнівних видів зброї. У тексті повідомляється про дієту пілотів, їх одяг. Літальні апарати, згідно з “Віманік Пракаранам”, створювалися з різних металів. Як видно, деякі уривки з книги вказують на високі технологічні пізнання у людей, які жили в глибоку давнину.

Три речовини – дві тверді й одна рідина – отримані нещодавно в лабораторії відповідно до формул, викладених у книзі, демонструвалися вченим Наріном Шетхом на загальнонаціональному симпозиумі “Наука і техніка в Стародавній Індії”, що відбувся в місті Хайдарабаді (штат Андхра-Прадеш). Дослідник стверджує, що в книзі детально відображені знання

мислителів давнини про повітроплавання, літальні апарати і деякі їх системи, наука про Сонце і використання сонячної енергії в літальних апаратах тощо.

Давньоіндійські тексти описують віман як двоपालубний круглий літальний апарат з отворами і куполом, що дуже нагадує “літаючу тарілку”, як ми її уявляємо. Згідно з “Дронапарві”, частиною “Махабхарати”, а також “Рамаєюю”, віман летів “зі швидкістю вітру” і подавав “мелодійний звук”. Було щонайменше 4 різних типи віманів: деякі подібні блюдцям, інші нагадували довгий циліндр – сигароподібний літальний апарат тощо.

Зовсім не випадково, стверджують індійські й західні дослідники, концепції й ідеї “Віманік Пракаранам” не відповідають часу, до якого відносять створення цього твору. Вони абсолютно відрізняються від пануючих тоді традиційних уявлень людини про навколишній світ. Особливо дивне те, що згадувана в книзі технологія корінним чином відмінна від сучасної космічної технології, навіть випереджає її. Літальні апарати приводяться в рух за допомогою якоїсь внутрішньої енергії, а не з використанням палива. Пересування в просторі – виключно стрімкі [1].

Один з індійських текстів містить досить детальне оповідання про мандрівку на Місяць у “вімані” (чи “астрі”), і детально описує битву на Місяці з “ашвін” – атлантським кораблем-вайліксом. Згадки, подібні до цієї, непоодинокі; битви з використанням фантастичного набору зброї і повітряних суден звичні в епічних індійських книгах [2].

Легко можна припустити, що образ вімани сходять до “візків” Індри й інших арійських божеств, на яких вони “колесили” по небу. Ці візки згадуються у “Ведах” і мають паралелі в міфології греків (колісниця Геліоса), германців (сонячний візок) та інших індоєвропейських народів. “Рігведа” (I.164.48) подає такий опис віман:

“Косяків дванадцять, колесо одне,
Три ступиці – хто ж це осягне?
В ньому закріплені разом кілочки,
Ніби триста шістдесят рухомих
І (одночасно) нерухомих” [11, с. 649].

Ряд описів у праці “Віманік Пракаранам” змусив сучасних учених серйозно зайнятися питанням аналізу твору. Так, описана в ньому “руйнівна зброя” привела англійського дослідника Девіда Девенпорта до цікавої версії про причини раптової загибелі бл. 3 500 років назад за незвичайних обставин міста Мохенджо-Даро (на мові сіндхі – “Горб мертвих”), яке належало до давньої доарійської цивілізації в басейні ріки Інд на території нинішнього Пакистану.

У 1922 році індійський археолог Р. Банерджі знайшов це місто на одному з островів ріки Інд. Виявлені в ньому групи скелетів показували, що перед катастрофою люди спокійно прогулювалися вулицями. Ознак масового захворювання – результатів епідемії – на кістках не виявлено. Скелети, що збереглися, не мали й слідів ударів чи дії якоїсь холодної зброї. Не знайдено також ознак повеней, виверження вулкану чи падіння великих метеоритів. У той же час на каміннях збереглися сліди швидкого плавлення, пожеж і

потужного вибуху. Всі будівлі були миттю зруйновані, хоча на околицях міста руйнування виявилися не настільки великі. Були також виявлені залишки радіоактивного забруднення.

Висувалося багато причин загибелі Мохенджо-Даро. У 1996 році Девід Девенпорт, який багато років вивчав культуру, мови Давньої Індії і 12 років – історію розкопок Мохенджо-Даро, зробив сенсаційну заяву про те, що цей центр незвичайно розвинутої Хараппської цивілізації був знищений за 15 століть до Різдва Христового в результаті ядерного вибуху величезної руйнівної сили! За багатьма ознаками місто справді нагадує Хіросіму і Нагасакі після атомних вибухів. Якщо ж це був вибух, його потужність можна порівняти з потужністю тих бомб, які зрівняли з землею два японських міста наприкінці Другої світової війни.

До речі, в “Махабхараті” досить достовірно описані різні типи страшно зброї, причому найбільш жахлива з них була використана проти Врішні приблизно в тому ж районі, де існувало Мохенджо-Даро: “*Гуркха*, пролітаючи на своєму швидкому й могутньому вімані, кинув на три міста Врішні й Андхаків єдиний снаряд, заряджений усією силою Всесвіту. Розжарена колона диму й вогню, яскрава, як 10 000 сонць, піднялась у всій своїй пишності. Це була невідома зброя, Залізний Удар Блискавки, гігантський посланець смерті, який перетворив на попіл усю расу Врішні й Андхаків... тіла були так спалені, що стали невпізнавані. Волосся й нігті випадали; посуд розбивався без видимої причини, і птахи ставали білими... через декілька годин усі продукти були заражені... щоб врятуватися від цього вогню, солдати кидалися в потоки, щоб відмити себе і свою зброю...” [2]. Але від високої температури “вода почала кипіти”, “риби мали вигляд обгорілих”. Тож у результаті могутнього вибуху загинули всі жителі одного міста, вибухом були зруйновані будинки й інші споруди. Може здатися, що “Махабхарата” описує ядерну війну!

Як відзначає Девід Девенпорт, міста рідко приходять у занепад раптово, а в цьому місті все вказувало на те, що катастрофа настала миттєво. Спочатку засвітилося небо, потім над містом почати ширяти палаючі без диму предмети, несучи загибель жителям, потім відбувся могутній вибух, від якого зруйнувалися будівлі, а вже мертві люди в багатьох місцях виявилися засипані землею. На користь свого припущення Девенпорт наводить і такий доказ. На руїнах Мохенджо-Даро виразно проглядається дія дуже високої температури і надто потужної ударної хвилі.

Вивчаючи руїни міських споруд у Мохенджо-Даро, легко можна визначити центр вибуху, діаметр якого становить близько 50 метрів. На цьому місці все кристалізоване й розплавлене. На відстані близько 60 метрів від центру вибуху цегла й каміння обплавлені з одного боку, що вказує напрямком вибуху. Уламки кераміки, знайдені в епіцентрі вибуху (про який робиться припущення – *I. M.*), теж обплавлені. Хімічний аналіз не виключає того, що ці уламки піддавалися дії температури понад 1 500° С. Слід згадати, що каміння справді плавиться при температурі близько 2 000° С. Таким чином, це міг бути ядерний вибух, здійснений під час запуску чи

маневру інопланетного космічного корабля, який у далекому минулому відвідав Землю [5; 6].

Зрештою, а чи не простежується тут зв'язок із НЛО, що їх бачили в минулому й нинішньому столітті багато землян, як вони про це стверджують? Хоча досконалість згадуваних у давній праці технологічних рішень і літальних апаратів можна пояснити не тільки високорозвинутою цивілізацією, що зникла з лиця землі. А чи не є “Віманік Пракаранам” наслідком контактів землян з інопланетянами, які відвідували земну цивілізацію з незапам'ятних часів? Може, мудрець і місіонер Бхарадвадж був здібним учнем, з яким представники іншої цивілізації поділилися своїми знаннями? Чи не тому індуїстський вайшнавський релігійний діяч, автор, перекладач і коментатор у А. Ч. Бхактіведанта Свами Прабхупада (1896–1977) називав вімани “духовними літаками”? Одні загадки...

“Космічні” оповіді зустрічаємо і в літературі Давнього Китаю, де зазначається, що китайський міфічний культурний герой *Хуан-ді* (“Жовтий імператор”) (XXVII–XXVI ст. до н.е.) піднявся на небо на небесному драконі. Інші безсмертні (шенсяні) могли літати на міфічних журавлях. Але подорожі на небо практикували не тільки вони. Згідно з китайськими міфами, давні святі, анахорети, чаклуни й *мудрі та сміливі люди* мали змогу по небесних драбинах підніматися вночі на небо, в небесний палац до богів, розташований поблизу Сонця, Місяця й зірок, і розважатися там. Зрештою Небесний владика Півночі перервав таке сполучення, перерізавши драбини [14, с. 43, 70–71]. Існувала в Китаї й легенда про “літаючий віз із країни Цігу” [14, с. 12].

Згідно з ще однією легендою, китайський пастух (волопас) *Ню-Лан* покохав небесну німфу Чжі-ньюй, яка з небесними феями-ткалями прилітала купатися в Срібній ріці – Молочному Шляху, що тоді “протікав” по Землі. Юнак викрав одяг німфи і спонукав її вийти за нього заміж. Невдовзі в них народилися син і дочка. Але небожителі забрали фею на небо й перенесли туди Срібну ріку.

Ню-лан був сповнений рішучості протистояти самим богам. Зідравши шкіру старого вола й накинувши її на себе (зробивши повітряний шар – *І. М.*), він посадив у кошик *дітей* і помчався на небо. Пастух вихором пронісся мимо сяючих зірок до Срібної ріки. Там він схопив черпак і “почав наполегливо вичерпувати воду з ріки, доки не вибився з сил. Їх (дітей – *І. М.*) рішучість і стійкість, їх любов до батьків зворушили серця суворого Небесного владика і Володарки Ванму (правительки Заходу – *І. М.*). Тому вони дозволили подружжю зустрічатися один раз на рік (у 7-й день 7-го “місяця Луни)” [14, с. 110]. А після смерті закоханих боги перетворили їх на дві небесні зірки – Волопаса і Ткалю, що були розташовані по обидва боки від Молочного Шляху.

Склалася в Китаї і легенда про Цуй Веньцзи, який навчався в царевича *Цяо* (VI ст. до н.е.) осягненню шляху безсмертних. За версією, яку наводить коментатор I ст. Ван І, царевич Цяо був спадкоємцем царя з династії Східного (Дун) Чжоу (770–249), Лін-вана Се-сіня (570–544), мав ім'я Цзінь і любив грати на губному органчику – шене, наслідуючи крик феніксів. Він дуже давно

почав осягати шлях безсмертя у даоса Фуцю-гуна і вславився магічним мистецтвом перетворень.

У міфі про Цуй Веньцзи оповідається таке: “Якось царевич Цяо вирішив випробувати його, чи дійсно він осягнув усю глибину вчення, і, перетворившись на білу цикаду, взяв у лапки чашу з ліками, після чого, петляючи, вискочив з кімнати, щоб піднести чашу Цуй Веньцзи. Той же страшно перелякався, схопив списа, який попався під руку, і почав бити дивне створіння. Чаша з ліками впала на підлогу і розбилась, біла цикада зникла, тільки на землі залишилась пара туфель царевича Цяо. Цуй Веньцзи злякався, що й туфлі також перетворяться на що-небудь, і накрив їх бамбуковою корзиною, але з корзини почувся пташиний крик. Цуй підняв корзину, і звідти вискочила пара птахів, розправила крила і понеслася в небо. Так усе навчання Цуй Веньцзи виявилось марним. Довелося йому ... вирушити торгувати ліками” [14, с. 114–115].

А Цяо одного разу на вершині гори Коушішань сів верхи на білого журавля, підняв руки, попрощався зі своїми домашніми і невдовзі його слід пропав у небі. У народних піснях епохи Хань (206 до н.е. – 220 н.е.) Цяо й постає таким, що летить верхи на білому журавлі. За найбільш поширеними версіями, він, зрештою, набув безсмертя на небі. У 70-х рр. XX ст. під Лояном були знайдені зображення царевича Цяо, які відносилися приблизно до II–I ст. до н.е.; на них Цяо зображений у вигляді крилатого людино-птаха, покритого пір'ям. У легендах, які наводяться в “Життєписі безсмертних” (“Лесянь чжуань”), він уже має антропоморфні риси [14, с. 208].

За однією з версій китайський мудрець *Лао-цзи*, (VI ст. до н.е.), якого народила Сюань-мяо-юйнюй (батько невідомий), покинув Китай і згодом відвідав Індію, де став батьком майбутнього Будди. У кінці життя він полетів на журавлі на небо, де й був зарахований до небожителів.

Висновки. Перед дослідниками відкриваються все нові й нові, невідомі раніше сторінки далекої історії Стародавнього Китаю, а ще більше – Індії. Легенди й міфи про літаючі колісниці, вімани, феномен Мохенджо-Даро важко витлумачити як природні явища чи просто як результати народного казкарства. Дуже вже вони “техногенні” за своїм стилем, який вражає навіть наших сучасників. Але якщо ці технології були відомі на Землі, яку причетність до них мали земляни й чому вони, технології, забулися? Чи, може, це стало наслідком інопланетних палеовізитів, про можливість яких засвідчують сучасні відкриття астрономами далеких планет з імовірно високими формами життя? Подальші комплексні дослідження (текстові аналізи, археологічні розкопки, астрономічні спостереження тощо) можуть уже найближчим часом привести вчених до найбільшого відкриття в історії земної цивілізації. Адже доведення існування інопланетного розуму настільки перевернуло б усі наші звичні світоглядні уявлення, що просто перехоплює дихання. Що ж, враховуючи масштабність наявного емпіричного матеріалу щодо “космічних” польотів у минулому, вірогідність подібного відкриття не така вже й малоімовірна.

Литература

1. Вимана [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ru.wikipedia.org/wiki/>
2. Виманик Пракаранам – трактат о летательных аппаратах [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://veda-center.org/articles/367-wimanic-prakaranam>
3. “Виманика Шастра” – наука о виманах (космических кораблях) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://trexlebov.ru/literatura/drugie/86-vimanika-shastra-nauka-o-vimanax-kosmicheskix-korablyax.html>
4. Эрман В. Г. Калидаса / В. Г. Эрман. – М. Наука, 1976. – 224 с.
5. Дикшитар В. Р. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ru.wikipedia.org/wiki>
6. Зачем боги приходили на землю? Исчезнувшие цивилизации [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://forum.lah.ru/forum/60-842-2>
7. Калидаса. Драмы и поэмы / пер. с санскрита С. Липкина; подстрочный пер., вст. статья, примеч. Б. Захарьина. – М. : Худож. лит., 1974. – 408 с.
8. Махабхарата. – Книга 8 : Карнапарва (Книга о Карне) / пер. с санскр. и коммент. Я. В. Василькова и С. Л. Невелевой. – М., 1990 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://lib.rus.ec/b/222776>
9. Мифы Древней Индии / лит. излож. Э. Г. Эрмана и Э. Н. Темкина. – М. : Наука, 1975. – 240 с.
10. Рамайна. Сказание о Раме / лит. излож. Э. Н. Темкина и В. Г. Эрмана [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.advayta.org/item/000002/?id=316>
11. Ригведа. Мандалы I–IV : пер. Т. Я. Елизаренковой. – М. : Наука, 1989. – 767 с.
12. Сомадева. Океан сказаний: избранные повести и рассказы / пер. И. Д. Серебрякова. – М. : Наука, 1982. – 528 с.
13. Три великих сказания Индии / лит. излож. и предис. Э. Н. Темкина и В. Г. Эрмана. – М. : Наука, 1978. – 576 с.
14. Юань Кэ. Мифы Древнего Китая / К. Юань ; пер. с кит. – М. : Наука, 1965. – 527 с.
15. David Hatcher Childress. [Fly the friendlier skies in Air India Vimanas](#) / David Hatcher Childress // Bibliteca Pleyades.
Отримано 01.02.2012

Summary

Mozgovyi Ivan. Far-Eastern astronauts of antiquity: rationalistic aspect of myths.

The article examines ancient religious texts and mythical of the Far-Eastern nations on the basis of which the author tries to find out the real foundation of the astronauts transfer of these countries in the distant past.

Keywords: *unidentified flying objects, vimany, Ramayana, Mahabharata, astronauts, aliens.*